

Non-governmental Organization
International Center of Scientific Research

PROCEEDINGS OF THE VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND THEORETICAL CONFERENCE

SCIENCE OF XXI CENTURY:
DEVELOPMENT, MAIN
THEORIES AND
ACHIEVEMENTS

02.05.2025

THE HAGUE,
NETHERLANDS

SCIENTIA

COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

with the proceedings of the

VIII International Scientific and Theoretical Conference

**Science of XXI century:
development, main
theories and achievements**

02.05.2025

The Hague, Netherlands

The Hague, 2025

Chairman of the Organizing Committee: Goldenblat M.

Responsible for the layout: Bilous T.

Responsible designer: Bondarenko I.

- S 40 **Science of XXI century: development, main theories and achievements:**
collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the VIII
International Scientific and Theoretical Conference, May 2, 2025. The
Hague, Netherlands: International Center of Scientific Research.

ISBN 979-8-89660-278-1 (series) Bowker

DOI 10.36074/scientia-02.05.2025

Papers of participants of the VIII International Multidisciplinary Scientific and Theoretical Conference «Science of XXI century: development, main theories and achievements», held on May 2, 2025 in The Hague are presented in the collection of scientific papers.

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences and registered for holding on the territory of Ukraine in UKRISTEI (Certificate № 126 dated January 6th, 2025).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0) at the www.previous.scientia.report.

UDC 082:001

Адамів Софія Олегівна

здобувач вищої освіти медичного факультету №2

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Науковий керівник: Садовнича Олена Володимирівна

канд. філол. наук, старший викладач ЗВО кафедри мовної підготовки

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

РОЛЬ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В ГАЛУЗІ НЕФРОЛОГІЇ

Вступ. У сучасному медичному просторі латинська мова виконує функцію універсальної платформи професійного спілкування, особливо в таких вузькоспеціалізованих галузях, як нефрологія. Оскільки патології нирок часто пов'язані з системними порушеннями в організмі, точність і уніфікованість термінології має ключове значення для клінічної діагностики, лікування та наукової комунікації на міжнародному рівні. Аналіз латинської термінології дозволяє глибше зрозуміти етимологію термінів, що використовуються в нефрології, та сприяє професійному розвитку медичних працівників.

Мета. Дослідити, класифікувати та проаналізувати латинські терміни, які використовуються в сучасній нефрології, з урахуванням їх морфологічної структури, походження та функціонального застосування у клінічній практиці.

Терміноелемент «*neph-*» (нирка) є важливим у медичній термінології, і широко використовується в нефрології — галузі медицини, яка вивчає захворювання нирок. Цей формант дозволяє точно описувати функції, патології та методи лікування, пов'язані з нирками, що сприяє ефективній комунікації між медичними працівниками. Розуміння термінів із коренем «*neph-*» також допомагає пацієнтам краще орієнтуватися у своєму діагнозі, активніше брати участь у лікуванні та дотримуватись здорового способу життя.

Dialysis (грец. *dialysis* – розчинення) буквально означає «розкладання через», що відображає процес фільтрації, очищення. *Haemodialysis* – «крово-діаліз», де корінь *haemo-* походить від грец. *haima* – кров. Аналогічно, термін *peritoneum* походить з грец. *peritonaion* – «те, що натягнуте навколо», описуючи серозну оболонку черевної порожнини.

Oliguria (малосечовипускання) походить від грец. *oligos* – малий і *ouron* – сеча. *Anuria*, *polyuria* мають аналогічну будову. *Proteinuria* – протеїн у сечі, *haematuria* – кров у сечі, *pyuria* – гній у сечі: усі містять корінь *-uria* – похідне від *ouron*.

Також цікавою є лексема *glomerulonephritis*, яка є класичним прикладом складного терміну: *glomerulo-* (клубочок) + *nephro-* (нирка) + *-itis* (запалення). Це яскравий приклад того, як латинсько-грецькі елементи поєднуються в складних медичних термінах.

Uraemia (*ur-* – сеча, *-aemia* – кров) означає «сеча в крові», тобто накопичення продуктів обміну речовин у крові при нирковій недостатності. Такі терміни, як *septicaemia* або *hypoproteinaemia*, мають однакову структурну модель, показуючи зміни в складі крові.

Ці приклади демонструють не лише зв'язок сучасної медичної термінології з класичними мовами, але й структурні закономірності словотвору: префікси (*hypo-*, *hyper-*, *poly-*), основи (*ren-*, *nephro-*, *haem-*, *uro-*) і суфікси (*-itis*, *-ia*, *-osis*), які систематизують знання і забезпечують універсальність професійної комунікації.

У медичній термінології, пов'язаній із нефрологією та нефрохірургією, простежується значний вплив латини та давньогрецької мови. Наприклад, термін *albuminuria* складається з латинського *albumin* (від *albus* – «білий», білок) і грецького *-uria* (від *ouron* – «сеча»), що буквально означає «наявність білка в сечі». Похідні терміни *microalbuminuria* та *macroalbuminuria* містять відповідно грецькі префікси *micro-* («малий») і *macro-* («великий»), що позначають кількість білка, виявленого в сечі.

Англійський термін *Chronic Kidney Disease* (CKD) має грецьке походження в частині *chronic* (від грец. *chronos* – «час»), а латинське *renalis* – нирковий, та *morbis* – хвороба. У стадії *End Stage Kidney Disease* (ESKD) вираз «*end stage*» (кінцева стадія) вказує на завершальний етап захворювання, а термін *renal* знову походить від лат. *ren* – нирка.

Creatinine — термін із коренем грецького *kreas* («м'ясо»), що відображає його походження як продукту розпаду м'язової тканини. Його використовують для обчислення *eGFR* (*Estimated Glomerular Filtration Rate*), де *glomerulus* (лат. «клубочок», зменшувальне від *glomus* – «клубок»), *filtratio* – «фільтрація», і *rate* — «швидкість».

Biopsy (від грец. *bios* — життя та *opsis* — огляд) — це дослідження тканин органа. Аналогічно, *renal biopsy* чи *kidney biopsy* описують взяття зразка ниркової тканини. У терміні *transplant*, латинське *trans-* означає «через», а *plantare* — «садити», що буквально трактується як «пересаджування». *Ultrasound* утворено з лат. *ultra-* («понад») і *sonus* («звук»), тобто дослідження за допомогою височастотних звукових хвиль.

Комплексне обстеження *Kidney Health Check* включає вимірювання артеріального тиску, тест на eGFR і ACR — усі ці елементи мають глибоке латинсько-грецьке коріння в термінотворенні. Така етимологічна структура медичних термінів сприяє точному, логічному та міжнародно зрозумілому їх використанню в науці й практиці.

Висновок. Аналіз латинських та грецьких термінів, вживаних у нефрології та урології, демонструє глибоку укоріненість сучасної медичної термінології в класичних мовах. Структура термінів (комбінація коренів, префіксів і суфіксів) не лише забезпечує точність і універсальність у професійному спілкуванні, а й дозволяє розкривати смислове навантаження поняття навіть без попереднього знання його визначення. Етимологічний розбір термінів сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу студентами медичних спеціальностей, а також підвищує мовну грамотність і міждисциплінарну обізнаність. Таким чином, філологічний підхід до вивчення медичної лексики може стати ефективним інструментом у підготовці майбутніх фахівців.

Список використаних джерел:

1. Dirckx, J. H. (2021). *Stedman's concise medical dictionary*. Lippincott Williams & Wilkins.
2. Dorland's medical dictionary for health consumers. (2022). Saunders.
3. Dr. Baer, R. (n.d.). *Kidney terminology, kidney medical terms for patients*. Retrieved April 22, 2025, from <https://drbaer.com.au/kidney-terminology/>
4. Kroot, L. (2019). *The Greek and Latin roots of medical terms*. University Press.
5. Oxford Latin dictionary. (2012). Oxford University Press.
6. Панчишин, С. М. (2020). *Латинська мова і медична термінологія*. Львів: Видавництво ЛНМУ.